autism Sverige

2026-07-16

REMISSVAR **Dnr**
Socialdepartementet **S2026/00236**

Autism Sveriges yttrande gällande slutbetänkade om en rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8):

Autism Sverige överlämnar härmed sitt yttrande över ovan rubricerat betänkande. Vi arbetar för att skapa bättre levnadsvillkor för personer med autism. Vår vision är ett samhälle där alla kan delta, där personer med autism möts med respekt och har bra livskvalitet genom hela livet. Förbundet representerar omkring 19 000 medlemmar och bland dessa finns personer med egen funktionsnedsättning, närstående och personer som är yrkesverksamma inom området.

Allmänna synpunkter
Autism Sverige välkomnar utredningens direktiv kring en LVU-lagstiftning där barnrättsperspektivet får ges mer utrymme i beaktande och efterlevnad. Utredningen har på ett mycket föredömligt sätt verkställt direktivet genom att inhämta kunskap från både profession, civilsamhälle, rättsväsende, vårdnadshavare och närstående och framför allt av största vikt - barn och unga själva. Det är tydligt att ambitionen med att säkerställa att principen om barnets bästa, barnets rätt till information och integritet samt att se barnet som sin egen rättighetsbärare har varit central. Autism Sverige välkomnar starkt detta.

Autism Sverige har därför höga förhoppningar på att i samklang med barnkonventionens fyra grundpelare tas även barnkonventionens artikel 23 med, i de fall då barnet/ungdomen i fråga har en funktionsnedsättning. Barn och unga med funktionsnedsättningar, oavsett en eller flera, utgör en särskilt utsatt målgrupp på många plan. Det är därför av högsta prioritet att man i dessa fall beaktar barnkonventionens artiklar med särskilt utgångspunkt från artikel 23. Autism Sverige vill även understryka att funktionsrättskonventionen, som Sverige förbundit sig att följa, i dessa fall kan vara ett starkt hjälpmedel för att verkställa att rättigheter hos barn och unga verkställs och efterlevs tillfullo.

Autism Sverige vill härutöver särskilt framhålla att barn och unga med autism och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar riskerar att bli felbedömda i LVU-processen om deras kommunikationssätt, stressreaktioner, behov av förutsägbarhet och svårigheter med socialt samspel inte förstås i ljuset av funktionsnedsättningen. Beteenden som i en allmän bedömning kan beskrivas som bristande insikt, motstånd, trots, avvikande beteende eller bristande samarbetsförmåga kan i själva verket vara uttryck för autismrelaterade svårigheter eller hög stress.

Autism Sverige vill dock påpeka, likt andra remissinstanser, att det är svårt att få en samlad överblick av den mängd olika utredningar som finns och vad detta kan få för samlat

genomslag kring LVU. Autism Sverige står dock fast vid att ett barnrätts- och funktionsrättsperspektiv är av största vikt när det kommer till att verkställa de mänskliga rättigheterna för barn och unga med funktionsnedsättning.

Synpunkter på utredningens förslag
Nedan följer Autism Sveriges synpunkter på de av utredningens förslag som bedöms ha direkt inverkan på barn och unga med autism.

Kap. 3 – Öka sakkunskap i LVU-processen
Autism Sverige tillstyrker förslaget i sin helhet och ser mycket positivt på att ambitionen att höja sakkunskapen i LVU-processen får en central roll. Framför allt när det kommer till att barnrättsperspektivet och barnkonventionen ska efterlevas. Principen om barnets bästa och barnets rätt till information och integritet är av särskild vikt. Autism Sverige understryker dock att i de fall då ett barn har en funktionsnedsättning är det av största vikt att sakkunskap kring detta tas med i beaktning för att få en heltäckande bild. Det är också av yttersta vikt att ett intersektionellt perspektiv tas i beaktning när det kommer till att både barn och vårdnadshavare kan omfattas av flera diskrimineringsgrunder som exempelvis kön, hudfärg, religions- och eller trosuppfattning med mera. Med bakgrund av detta är det tydligt att en ökad sakkunskap i LVU-processen behövs i alla instanser som är involverade i hela processen så som Socialtjänst, Socialnämnd, tjänstepersoner, domstolsväsende med flera.

Kap. 5 – Tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av vård
Autism Sverige tillstyrker utredningens förslag. Autism Sverige vill dock betona vikten av att information gällande omedelbart omhändertagande och verkställighet av vård ges på ett sådant sätt så att de aktuella parterna, så som barnet själv, vårdnadshavare och aktuella instanser, förstår informationen. Autism Sverige vill här trycka på vikten av både ett barnrätts- och funktionsrättsperspektiv säkerställs i verkställandet och att principen om barnets bästa efterlevs.

Autism Sverige vill också framhålla att snabba förlopp vid omedelbara omhändertaganden riskerar att slå särskilt hårt mot barn med autism. Plötsliga förändringar, otydlighet och sensoriskt krävande miljöer kan utlösa mycket stark stress. Vid verkställighet av beslut bör därför hänsyn tas till barnets behov av förberedelse, lugn miljö och anpassat bemötande, så långt detta är möjligt utan att skyddsintresset eftersätts.

Kap. 6 – Förutsättningar för att ett omhändertagande för vård ska upphöra
Autism Sverige vill börja med att understryka vikten av att utredningen tagit med synpunkter från andra aktörer, exempelvis vårdnadshavare, föräldrar, barn och unga, socialsekreterare,

civilsamhällesorganisationer med flera. Det ger ett djup och en bredd till utredningens förslag vilket Autism Sverige välkomnar. Det visar också på den komplikation som kan uppstå parterna emellan när kommunikation kring beslut om att vård ska upphöra meddelas.

I övrigt tillstyrker Autism Sverige förslaget i sin helhet. Autism Sverige ser mycket positivt på att ett omhändertagande för vård enligt 3 § LVU ska omprövas var sjätte månad. Detta för att säkerställa att inte olovligt frihetsberövande av barnet/ungdomen sker och att principen om det enskilda barnets bästa därmed kontinuerligt efterföljs. Det är dock av stor vikt att information till samtliga av de berörda parterna, allt från barnet själv, vårdnadshavare och instanser, sker på ett sådant sätt så att den blir begriplig – i enlighet med både barnkonventionen och funktionsrättskonventionen.

Även utredningens förslag om ett förtydligande i lagtexten gällande rätten till offentligt biträde är positivt. Detta för att säkerställa rättssäkerheten, primärt för barnet, och därefter för vårdnadshavaren, i det aktuella fallet. Önskvärt skulle vara att varje barn får möjlighet till ett offentligt biträde med möjlighet att överklaga. Utredningen redovisar mycket noggrant vikten av att information ges på ett sätt så att barn, vårdnadshavare/föräldrar förstår – vilket Autism Sverige ser mycket positivt på. Då situationen är av ytterst känslig karaktär är det av största vikt att information ges på ett begripligt sätt för mottagaren för att undvika missförstånd och potentiella konfliktfyllda situationer.

Kap. 7 – Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och upphörande av ett omhändertagande:
Autism Sverige tillstyrker förslaget.

Kap. 8 – Uppföljning av ett barns situation:
Autism Sverige tillstyrker förslaget.

Kap. 9 – Återstående frågor:
Autism Sverige tillstyrker förslaget.

Stockholm enligt ovan

Camilla Rosenberg
Förbundsordförande

genom
Gabrielle Göthberg von Troil
Intressepolitisk utredare